

SAMEN SPEL

EEN UITGAVE VAN
SAMEN IN ONTWIKKELING

LISANNE DE VRIES:

‘Ik voel me
echt al juf’

**SBO
De Wijngaard**
doorliep het
certificeringstraject

**Samen
opleiden in
élke basisschool**
Geen last, maar een
geweldige kans

**Halen en
brengen**
Hendrik Vlastuin over
de kracht van een
schoolleidersnetwerk

inhoud

04

12

18

14

29

- 03 William Meuleman
Woord vooraf
- 04 Jan Koppelaar
Dinja Brinks
Zo werd SBO De Wijngaard
een erkende opleidings-
school
- 07 Lisanne de Vries
Laura van Geresteijn
Student en juf tegelijkertijd
- 11 Jan Willem Nieuwenhuyzen
Hoe mooi zou het zijn ...

- 12 Aan de slag met SAM-
producten
- 14 Een dag met Peter Ruit
- 17 Deze scholen zijn al
opleidingsschool bij Samen
in ontwikkeling
- 18 'Geen last, maar een
geweldige kans'
- 24 Arianne van de Weerd
'In een werkplaats
leer je vooral wie je bent
als leerkracht'

- 26 Meer kwaliteit in de
school met opgeleide
schoolopleiders en
werkplekbegeleiders
- 28 Hendrik Vlastuin
'Halen en brengen
is de kracht van het
schoolopleiders-
netwerk'
- 30 Leonard van Leeuwen
Een (niet zo) eenvoudig
antwoord

Colofon

Tekst: Driestar educatief, Gouda
Fotografie: Jan Verburg Fotografie en
Gerdy Voortman Fotografie
Vormgeving en drukwerk:
Verloop drukkerij, Alblasserdam

Woord vooraf

De tweede editie van Samenspel ligt voor je. Een prachtig magazine in een bijzondere tijd! De coronaperikelen zijn Samen in ontwikkeling (SAM) vanzelfsprekend niet voorbijgegaan. Samen is een kernwoord voor ons, en hoe blijf je goed samenwerken en samen opleiden als samenkomen in groepen niet meer mag en leren vooral online gaat? Van de zoektocht naar het antwoord op die vraag hebben we als Driestar hogeschool en basisscholen veel geleerd, net als onze aanstaande leraren die in de scholen meehielpen thuisonderwijs te ontwerpen. Mooi om te merken dat de jonge generatie in opleiding de oudere leraren wegwijs kon maken in online middelen en didactiek. Zo werd er echt samen geleerd!

In dit magazine praten we je bij over de laatste ontwikkelingen en allerlei nieuws vanuit SAM. Eentje licht ik er graag uit: het beroepsprofiel waar we als Driestar hogeschool en basisscholen samen aan hebben gewerkt (zie ook p. 10 voor een afbeelding). Het profiel beschrijft het ideaal van de professionele identiteit van de christelijke leraar en is daarmee een belangrijke onderlegger voor een leven lang leren van leraren. Dat het in gezamenlijkheid is ontwikkeld zorgt voor een prachtige theoretische én praktische onderbouwing waar elke opleidingsschool mee uit de voeten kan.

Het is ons ideaal om samen dienstbaar te zijn aan het christelijk-reformatorisch onderwijs. Ik ben heel blij dat we binnen het partnerschap van SAM al met vijftig basisscholen werken aan dit ideaal. Om dit blijvend te kunnen doen zijn we steeds op zoek naar nieuwe opleidingscholen en toekomstige studenten. Daarom hoop ik dat de inhoud

van dit magazine niet alleen onze hogeschool en de opleidingsscholen motiveert om door te gaan met hun prachtige werk, maar ook andere scholen enthousiasmeert. Neem gerust contact met me op!

William Meuleman
Projectleider
info@sameninontwikkeling.nl

Wat is Samen in ontwikkeling?

Het partnerschap Samen in ontwikkeling (SAM) is een opleidingsschool van zo'n vijftig basisscholen en Driestar hogeschool. De basisscholen en Driestar hogeschool zijn samen verantwoordelijk voor het opleiden van de studenten tot basisbekwame en uiteindelijk excellente leerkrachten. Goed voor de pabostudent én goed voor het basisschoolteam!

De aanstaande leraren volgen elke week twee dagen college op de hogeschool en zijn daarnaast twee dagen per week op een basisschool aan het 'werkplekleren'. Daardoor doen zij veel praktijkervaring op! Omdat de studenten het hele jaar op de basisschool te vinden zijn, zijn er belangrijke kwaliteitscriteria gesteld aan deze scholen. Wanneer de scholen – na een vierjarig traject – voldoen aan deze criteria, ontvangen ze het certificaat 'erkende opleidingsschool'. Daarnaast is SAM meer dan samen opleiden van aanstaande leraren: het gaat ook om samen onderzoek doen en als team verder professionaliseren.

SBO De Wijngaard in Barendrecht is sinds 2019 een erkende opleidingsschool binnen Samen in ontwikkeling. Directeur Jan Koppelaar en schoolopleider Dinja Brinks vertellen over het besluit om opleidingsschool te worden en het traject richting de accreditatie. Enthousiast: 'Dankzij Samen in ontwikkeling kunnen wij aanstaande leraren warm maken voor het speciaal basisonderwijs.'

Zo werd SBO De Wijngaard een erkende opleidingsschool

Hoe kwamen jullie voor het eerst met Samen in ontwikkeling in contact?

Jan: 'Rond 2017 kwam dit ter sprake binnen onze stichting, Stichting Reformatorisch Speciaal Onderwijs Randstad. Ik was direct enthousiast over het concept. Op een opleidingsinstituut kunnen docenten je heel veel leren, maar op het moment dat je met beide benen in de praktijk komt te staan, wordt het allemaal heel weerbarstig. Dan moet je het opeens gaan dóén en lijkt alle theorie naar de achtergrond te zijn verdwenen. Een sterkere combinatie van theorie en praktijk zag ik absoluut als een win-winsituatie. Tegelijkertijd had ik ook nog wel vragen: Hoe gaat dat er in de praktijk uitzien? Wat is de meerwaarde voor onze school? Waar worden onze leerlingen beter van? Een sterke motivator was voor mij: als we op deze manier aanstaande leraren warm kunnen maken voor onze school en ons type onderwijs, dan is dit echt iets waar we serieus over moeten nadenken.'

Dinja: 'Ja, dat is echt onze missie: het speciaal basisonderwijs op de kaart zetten als waardevolle opleidings- en werkplek. Ik werk sinds 2018 op deze school. Voor die tijd was ik al een paar jaar schoolopleider op een andere basisschool binnen Samen in Ontwikkeling.'

Stagiaires en sbo. Is dat wel een goede combinatie?

Dinja (lachend): 'Dat is een veelgestelde vraag. Ik merk dat veel aanstaande leraren denken: Oeh, kan ik dat wel? Je moet toch erg goed zijn om daar te kunnen werken? Ik ben ervan overtuigd dat dat helemaal niet zo hoeft te zijn. Het is veel belangrijker dat je hart hebt voor deze kinderen.'

Jan: 'Inderdaad, het gaat om het fingerspitzengefühl, de kinderen aanvoelen. Voor sommige aanstaande leraren kan dat binnen onze school ook een zoektocht zijn: past deze vorm van onderwijs bij mij? Maar ook als zij uiteindelijk niet kiezen voor een baan in het sbo is een jaar stage bij ons erg waardevol.'

Wat is dan die meerwaarde voor aanstaande leraren om een jaar in het sbo te gaan werkplekleren?

Jan: 'Ik denk je dat je bij ons op school echt jezelf tegenkomt en dat je daardoor gaat leren wie je bent en wat je wilt binnen het onderwijs. Aanstaande leraren kunnen bij ons een enorme leerschool krijgen die niet alleen voor het sbo van belang is, maar ook in het reguliere onderwijs. Bijvoorbeeld als het gaat om je grenzen leren kennen en aangeven.'

Dinja: 'Je leert bij ons echt naar het kind te kijken en je leert goed nadenken over vragen als: Waarom laten kinderen dat gedrag zien? Waarom zie ik geen vooruitgang in de ontwikkeling van dat kind? Maar daarnaast kijk je ook naar je eigen

leerkrachtgedrag. Voorspelbaarheid, structuur en betrouwbaarheid zijn hierin drie belangrijke begrippen.'

Hoe zag het traject om erkende opleidingsschool te worden eruit?

Jan: 'Na een oriëntatieperiode besloten we ons daadwerkelijk in te schrijven voor het traject tot erkende opleidingsschool. Dinja heeft vervolgens de leiding genomen om alles praktisch te regelen voor de accreditatie.'

Dinja: 'Natuurlijk wel in overleg; we hebben heel wat gespard. Uiteindelijk hebben we ongeveer twee jaar gedaan over het traject. Er moesten werkplekbegeleiders worden opgeleid. Samen met het team en de directie is een ontwikkelplan voor onze school opgesteld. Ook waren

er een aantal teamscholingsdagen vanuit Samen in ontwikkeling.'

Waren jullie collega's net zo enthousiast of was er veel overtuigingskracht nodig?

Jan: 'Het is heel belangrijk om je team mee te nemen in het 'waarom'. Ik heb telkens benadrukt: studenten opleiden is ervoor zorgen dat er

Bij ons op school kom je echt jezelf tegen

straks genoeg personeel is om bij ons op school te werken. Natuurlijk leefden er ook vragen bij sommige collega's. Dat geeft ook niet. Daarmee scherp je elkaar op.'

Dinja: 'Bij de start vroegen collega's zich af: Wat houdt het allemaal in? Wat wordt er dan van mij verwacht? Ik merkte dat de collega's zich in het de loop van het traject steeds meer betrokken gingen voelen bij de begeleiding van aanstaande leraren.'

Jan: 'Ik vond het wel belangrijk om dit echt met z'n allen te doen. We hebben bijvoorbeeld afgesproken dat er in elke klas een aanstaande leraar geplaatst kan worden. Daarom hebben we de werkplekbegeleiderscursus ook met het hele team gedaan. Inmiddels zijn er - naast Dinja - nog twee andere schoolopleiders in opleiding.'

Merken jullie dat er binnen jullie team anders wordt begeleid en anders tegen studenten wordt aangekeken sinds het traject?

Jan: 'Studenten zagen we altijd al als collega's. We vertrouwden hun altijd al taken toe en vonden het belangrijk om hen voldoende ervaring te laten opdoen om het vak te leren. De inhoud van het begeleiden is wel veranderd, het is meer ontwikkelingsgericht geworden. Binnen de studiedagen vanuit Samen in ontwikkeling werd telkens weer de nadruk gelegd op de persoonlijke ontwikkeling van de aanstaande leraar: blijf niet aan de oppervlakte in het begeleiden, maar steek een spade dieper. Ik merk dat het nu in onze begeleiding vaker gaat over drijfveren en motivatie en niet

alleen over de vraag: is dit een goede les of niet?'

Dinja: 'Ik ben steeds meer gaan beseffen dat het veel belangrijker is dat leerdoelen van (aanstaande) leraren voortkomen uit de intrinsieke motivatie. Leerdoelen opleggen heeft weinig zin. Het krachtgericht coachen is daarbij erg belangrijk. Binnen onze school hebben schoolopleiders trouwens niet alleen de taak om aanstaande leraren te begeleiden. Ik begeleid en coach ook aanstaande onderwijsassistenten, nieuwe

collega's of collega's die vragen over hun functioneren hebben.'

Jan: 'Cijfers laten zien dat het percentage afhakers in het onderwijs het grootst is in de eerste vijf jaar. In het sbo ligt dat percentage nog hoger. Onvoldoende begeleiding en ondersteuning is daarvoor een belangrijke reden. Daarom willen wij een doorgaande ontwikkelingslijn stimuleren waarmee we nieuwe leraren blijven professionaliseren. Werken in het sbo is namelijk prachtig!'

Student en juf tegelijkertijd

‘Ik voel me echt al juf’

Pabo gaan doen en meteen voor de klas: de studenten die de Samen opleiden-route volgen weten er alles van. Hoe is het om op de hogeschool én in de basisschool te worden opgeleid? Twee aanstaande leraren delen hun ervaringen.

Lisanne de Vries

Tweedejaarsstudent pabo, route Samen opleiden

‘Ik kom uit een echte onderwijsfamilie en wist al van jongs af aan dat ik juf wilde worden. De keuze voor de Samen opleiden-route (SAM)

was een bewuste. Enerzijds omdat de sterke koppeling tussen theorie en praktijk me heel erg aansprak, anderzijds omdat ik het heerlijk vond om thuis te blijven wonen. Dat was gezien de afstand tussen mijn woonplaats en Gouda bij de reguliere

variant niet mogelijk geweest.

Ik heb zeker geen spijt van mijn keuze. Tijdens de collegedagen op de hogeschool in Gouda krijg ik theorie mee die ik direct diezelfde week in de praktijk kan observeren of uitproberen. De vragen die in de praktijk ontstaan neem ik weer mee naar de hogeschool. Daar bespreek ik ze met docenten of met mijn medestudenten in de leergemeenschap. Tijdens het werkplekleren op de basisschool voel ik me echt juf. Ik draai mee in het team en in de dagelijkse dingen van de klas. Ik hoor erbij. Doordat ik al vaak aanwezig ben in de basisschool heb ik al veel nagedacht over wat voor leerkracht ik wil zijn. Het overbrengen van de christelijke boodschap vind ik daarin het allerbelangrijkste. Niet alleen tijdens de Bijbelles, maar ook tijdens andere lessen. Daarnaast hoop ik dat kinderen terugkijken op een jaar waarin ze natuurlijk dingen

hebben geleerd, maar waarin ze zich ook allemaal gezien voelden.

Pas had ik de opdracht om een lessenserie te ontwerpen en te geven. Tijdens een van die lessen ging het over voeding. De volgende dag kwam er een moeder naar me toe en zei: 'Wat goed dat je het over voeding hebt gehad. Mijn dochter wil nu veel meer water drinken!' De kinderen namen vervolgens ook allerlei spullen mee die met het thema te maken hadden. Eén meisje had zelfs een heel kunstwerk gemaakt. Het verbaasde me hoe de kinderen met dit thema aan de gang gingen. Zo gaaf!

Laura van Geresteijn

Tweedejaarsstudent pabo, route Samen opleiden

'Na mijn middelbare schooltijd heb ik eerst een jaartje CALO (lerarenopleiding Lichamelijke Opvoeding) gedaan. Vanwege rugklachten moest ik daarmee stoppen en toen ben ik overgestapt naar de pabo. Ik heb voor de SAM-route gekozen, want ik wilde graag direct de basisschool induiken. Dat is mijn leerstijl, ik weet dat ik het meeste leer door het gewoon te gaan doen. Deze opleidingsvariant past dus precies bij mij. Een mooi leermoment in de praktijk van de basisschool had ik met mijn werkplekbegeleider. De samenwerking met hem liep niet zo lekker.

Op een bepaald moment vroeg hij aan me: 'Wat vind je van de manier waarop ik feedback geef?' Naar aanleiding van die vraag hebben we een heel open en eerlijk gesprek gehad

'Deze opleiding sluit precies aan op mijn leerstijl'

en ik heb daarna zo'n fantastisch leuke periode gehad in die groep. Van die ervaring leerde ik om open te zijn, mensen in vertrouwen te nemen en mijn verantwoordelijkheid voor de samenwerking te nemen. De leergemeenschap [zie kader] vind ik een belangrijk en fijn onderdeel van de opleiding. Hier kun je casussen bespreken en elkaar feedback geven. Daardoor ontstaan er wekelijks heel leerzame gesprekken. Het beroepsprofiel, waarin het ideaalbeeld van de professionaliteit van een christelijke leraar beschreven

staat, geeft mij duidelijkheid en perspectief. Het helpt om te bepalen aan welke doelen ik nog moet en wil werken.

Vorig jaar was ik op mijn werkplekschool de eerste SAM-student. Ik vind het zo tof dat ze na dat jaar hebben besloten om ook het traject in te gaan om erkende opleidingschool binnen Samen opleiden te worden!

Hoe ziet de Samen opleiden-route eruit?

In de paboroute Samen opleiden zijn de aanstaande leraren twee dagen per week aan het werkplekleren op een basisschool. Daarnaast volgen ze twee dagen colleges op Driestar hogeschool in Gouda. De vijfde dag is bedoeld voor zelfstudie. De hele opleiding is gestoeld op het beroepsprofiel van de christelijke leraar (zie pagina 10).

Tijdens de dagen op de hogeschool volgen de aanstaande leraren colleges over de beroepstaken en de kennisgebieden en komen zij binnen de Profilijn (lijn professionele identiteit) samen in een vaste leergemeenschap met ongeveer tien medestudenten.

De zogenaamde beroepsopdrachten nemen binnen deze route een belangrijke plaats in. In deze opdrachten staat het creëren van een beroepsproduct centraal, zoals een lesvoorbereiding, een ontwerp van een lessenserie, of een onderzoek. Ook wordt de aanstaande leraar getoetst aan de hand van een portfolio, vormingsopdrachten en een kennisvoortgangstoets.

Meer informatie?

www.driestar-hogeschool.nl

Hoe mooi zou het zijn ...

Donderdagmiddag, kwart voor vijf. Op het plein spelen nog een paar jongens uit de bovenbouw. M'n werkdag zit er bijna op. Ik zwaai een collega gedag en open m'n mailbox nog even. Ha, een bericht van Annelies Kraaiveld, met het ontwerp van het nieuwe beroepsprofiel van christelijke leraren. De stuurgroep, docenten van de hogeschool en leraren uit het basisonderwijs hebben hieraan meegewerkt. Door op de hogeschool én in het werkveld met hetzelfde profiel te werken, ontstaat er een doorlopende lijn van opleiding naar praktijk. Nieuwsgierig open ik de bijlage. Het resultaat mag er zijn: een kleurige cirkel met het ideaalbeeld waar aan de christelijke leraar zich kan spiegelen. Het beeld laat drie lagen van het beroep van de leraar zien. Deze worden aangeduid als 'ik ben', 'ik denk' en 'ik kan'. In het hart van het beroepsprofiel staat de Bron waartoe de leraar zich verhoudt en die hem voedt.

Peinzend leun ik achterover. Het profiel is leidend voor de aanstaande leraren die we begeleiden, maar daarna? Ik maak ze van dichtbij mee: leraren die een stevige opleiding hebben gehad en de school binnenkomen met sterke punten en ontwikkelpunten. De eerste twee jaar worden

ze flink gecoacht en begeleid; daarna komen ze terecht in de gesprekken-cyclus. Het beroepsprofiel leeft niet zo bij hen, en ook niet bij de andere teamleden. Niet zo gek, vind ik. Ze zijn vooral druk met de kinderen in hun klas, en dat is ook goed! Maar wat een geweldig uitgangspunt voor professionalisering hebben we hier in handen. Het zou toch prachtig zijn als het een levend document werd dat leraren helpt in hun ontwikkeling.

Ik kijk nog eens naar het plaatje. Het bouwt verder op de vorige versie van het beroepsprofiel maar is overzichtelijker. Er zit een duidelijke lijn in, en door de drie lagen biedt het aanknopingspunten voor gesprek, voor reflectie. Langzaam rijpt een idee: kunnen we dit profiel een onderdeel van ons schoolplan en de vergader- en gespreks-cyclus maken? Als team kunnen we dan nadenken op welke thema's we ons verder willen bekwamen en daarop inzetten. Ook in bouwvergaderingen zie ik kansen: prachtig als er één thema wordt uitgelicht waarmee je als bouw aan de slag gaat. Zo wordt professionaliseren ineens een onderdeel van je vergadertijd.

En wat te denken van persoonlijke ontwikkeling? Ik zie het zomaar voor me dat het beroepsprofiel hét

uitgangspunt gaat vormen van elk functionerings- en beoordelings-gesprek, want het geeft veel handvatten om gericht met elkaar van gedachten te wisselen. Ik merk dat leerkrachten heel vaak praktische kortetermijndoelen kiezen als het om professionalisering gaat. Met het profiel krijg je haast als vanzelfsprekend meer focus op de lange termijn. Meer en meer raak ik ervan overtuigd: dit beroepsprofiel kan een uitstekend handvat zijn bij de ontwikkeling van mijn teams. Als we het regelmatig aan de orde stellen en elkaar eraan spiegelen, gaat het ongetwijfeld leven. Goed voor leraren en daarmee ook goed voor leerlingen!

Ik sluit m'n computer af. Binnenkort maar eens bespreken met collega's en met de stuurgroep.

Onderweg naar huis mijmer ik nog even verder. Hoe mooi zou het zijn ...

Meemijmeren?

j.w.nieuwenhuyzen@rbsmiddelburg.nl

*Jan Willem Nieuwenhuyzen
Schoolleider Petrus Immenschool en
Herman Faulkeliusschool, Middelburg,
lid stuurgroep Samen in ontwikkeling*

Aan de slag met SAM-producten

Binnen Samen in ontwikkeling gebeurt nog veel meer dan het opleiden van aanstaande leraren. De afgelopen jaren zijn er onderzoeken gedaan naar diverse thema's die voor onze basisscholen belangrijk zijn. De onderzoeken zijn uitgevoerd door leraren van de opleidingsscholen en door docenten en onderzoekers van Driestar hogeschool. Dat leverde prachtige producten op. Ken jij ze al?

1

Inspiratiekalender Grip op de groep

Deze inspiratiekalender helpt jou als basisschoolleraar om samen met je klas te werken aan een positieve sfeer. Er komen onderwerpen voorbij die antwoord geven op vragen als: Hoe ga ik om met kinderen die veel aandacht vragen? Hoe ga ik om met beweeglijke kinderen? Hoe voorkom ik bepaald gedrag? Wat kan ik zelf veranderen om beter om te gaan met moeilijk gedrag in de klas?

De kalender geeft verdiepende informatie, ideeën voor activiteiten

en direct toepasbare tips voor het hele schooljaar. Bij elk onderwerp staan gespreksvragen. Op deze manier stimuleert de kalender je om ervaringen met collega's te delen en van elkaar te leren. Zo is groepsvorming niet de verantwoordelijkheid van die ene leraar voor die

ene klas, maar werk je met elkaar aan een positieve sfeer in de hele school.

2

Waaier van Bloom

Met deze waaier kun je de taxonomie van Bloom in de praktijk brengen. Zo kun je in je vraagstelling een plaats geven aan het zogenaamde 'hogere orde-denken' naast het 'lagere orde-denken'. Je zult merken dat de kinderen meer alert zijn tijdens interactief werken en zelfstandig werken. Met name de kinderen die qua intelligentie boven het gemiddelde uitstijgen worden meer aangesproken, maar ook voor de andere kinderen is het goed om zich te trainen in denkvaardigheden.

Je kunt de waaier gebruiken bij de lesvoorbereiding, je kunt hem op je bureau leggen om af en toe te raadplegen en je kunt (na enige oefening) kinderen laten zoeken naar vragen die een beroep doen op hogere-orde-denkvaardigheden.

Er is ook een variant voor de onderbouw beschikbaar!

Scan de QR-code en
bekijk het instructiefilmpje
van de waaier van Bloom.

Boek 'Even over mijn zoon, juf... Communiceren met ouders in het basisonderwijs'

3

Met dit boek kun je je een visie vormen op je contacten met ouders. Ook geeft het praktische handreikingen bij verschillende soorten gesprekken die je met hen voert. De opdrachten, onderzoeksvragen en bijbehorende videobank maken het boek heel geschikt om in professionele leergemeenschappen of in teamverband te gebruiken.

Meer lezen over deze en andere producten?
www.sameninontwikkeling.nl/samen-onderzoeken

Een dag met Peter Ruit

Een spannende dag vandaag voor een school in het midden des lands. De school ontvangt onze auditcommissie, met als doel om erkende opleidingsschool te worden. In de commissie zitten William Meuleman (namens Driestar hogeschool), Dik van Kleef (beleidsmedewerker van COLON), Judith de Waal (leraar en schoolopleider, zij schrijft het rapport) en ikzelf als voorzitter (namens Driestar hogeschool). Ik neem je mee in mijn dag!

Peter Ruit, senior opleidingsdocent en voorzitter auditcommissie

6.15 uur

Opstaan! Na het douchen kleed ik me aan en ontbijt ik met een uitgerste citroen in lauw water. Daarna lees ik een stukje uit Jesaja en ga in gesprek met mijn hemelse Vader.

7.00 uur

De school die we vandaag 'auditten' ligt op ongeveer een uur rijden vanaf mijn woonplaats Waddinxveen. Om iets over achten app ik mijn vrouw dat ik veilig gearriveerd ben. Terwijl ik de auto afsluit komt er een ander lid van het auditteam aan. Samen lopen we het schoolplein op, waar

we al opgewacht worden door een schoolopleider.

8.15 uur

Het auditteam is compleet. We bereiden ons voor op de gesprekken die we deze ochtend zullen voeren. Mijn eerste vraag aan het auditteam is welke indruk ze van deze school hebben op basis van de documenten. Wat hebben we gelezen over opleiden? In welke stukken komen we passages over opleiden tegen en hoe worden de aanstaande leraren gepositioneerd? Dit geeft een algemeen beeld. Mijn taak als voorzitter

is om te bewaken dat alle componenten van het zelfevaluatiekader (ZEK) aan de orde komen. Dit ZEK heeft Driestar hogeschool samen met Hogeschool De Kempel ontwikkeld. Het geeft duidelijk zicht op hoe een opleidingsschool ervoor staat en welke ontwikkelperspectieven er zijn. We gaan in de gesprekken na of er consistentie is met wat we gelezen hebben in de documenten. Daarnaast is er de ruimte om toelichting te geven op elementen die we niet direct terug konden vinden in de documenten.

9.00 uur

Als eerste spreken we twee directieleden. Nadat we een voorstelrondje hebben gedaan, starten we ook deze keer met de opmerking dat we het waarderen dat ze met ons samen willen werken aan een krachtige werkplekleeromgeving waarin aanstaande leraren optimaal in hun toekomstig beroep kunnen groeien. De vraag 'Waarom wilt u erkende opleidingsschool worden?' levert ook nu een mooi begin van het gesprek op. We vragen door op beleidsontwikkelingen in de organisatie die het opleiden in de school borgen, hoe de positie van de schoolopleider in het personeelsbeleid is geborgd en welk specifiek aanbod de aanstaande leraar kan verwachten.

9.30 uur

Tussen de gesprekken door hebben we een kwartier om ons mentaal voor te bereiden op het volgende gesprek met de schoolopleiders. Wat nemen we mee uit het eerste gesprek om te checken in het gesprek met de schoolopleiders?

9.45 uur

We spreken met de schoolopleiders over hun positie binnen de organisatie, hoe hun takenpakket eruit ziet, welke verdeling ze onderling hebben gemaakt en hoe ze de kwaliteit van het begeleiden in hun school bewaken. Mooi om te merken dat de schoolopleiders elkaar aanvullen: de ene is erg gericht op de cultuur terwijl de andere schoolopleider zich ontplooit op het gebied van de structuur. De tijd vliegt voorbij.

10.15 uur

We maken de tussenstand op. Gaan we deze school erkennen? Het beeld van de school wordt steeds duidelijker en ons vertrouwen groeit.

10.30 uur

We ontvangen drie werkplekbegeleiders die vanuit hun praktijk vertellen wat zij belangrijk vinden als zij een aanstaande leraar begeleiden. Hoe creëren zij een uitdagende werkplekleeromgeving? Hoe gaan ze om met conflicten? Wat betekent de schoolopleider voor hun professionalisering? We voelen de passie voor onderwijs en de drive om samen te werken aan het opleiden van hun toekomstige collega's.

11.15 uur

Ons laatste gesprek is met drie aanstaande leraren die door verschillende werkplekbegeleiders begeleid worden en die verspreid zijn over verschillende studie jaren. We controleren of de verhalen van de schoolopleiders, werkplekbegeleiders en deze aanstaande leraren met elkaar overeenkomen. Welke verbeterpunten zouden ze de werkplekbegeleiders mee willen geven? Hoe wordt de begeleidingspraktijk geëvalueerd? Het is een heel open gesprek met deze jonge mensen.

11.45 uur

We hebben een halfuur om ons voor te bereiden op een mondelinge terugkoppeling. Dat is voor mij als voorzitter hard werken, want ik bereid een terugkoppeling voor op basis van de zeven componenten uit

het ZEK en alle gesprekken die we gevoerd hebben.

12.15 uur

Het is prettig dat ik het gesprek met een positief bericht kan starten: we zijn unaniem in ons besluit de school te erkennen als opleidingsschool. Na ongeveer twintig minuten krijgen de collega's van de school de gelegenheid om een reactie te geven. Goed om te horen dat ze de (h)erkende kracht van hun organisatie en de aangereikte uitdagingen en verdiepingsmogelijkheden goed kunnen plaatsen!

13.00 uur

Buiten praten we nog even na. Zijn we scherp genoeg geweest? Hebben we punten laten liggen? Zijn we onderscheidend ten opzichte van eerdere scholen?

13.15 uur

Op de terugreis voer ik nog enkele telefoontjes. De rest van de middag beantwoord ik mails en bereid ik taken voor de volgende week voor.

17.30 uur

Mijn werkdag zit erop! Samen met mijn vrouw gebruik ik de maaltijd. Daarna ruim ik de vaatwasser in en trek nog even de stofzuiger door de woonkamer. Met een voldaan gevoel ga ik sporten. Zo'n audit is hard werken, maar geeft me ook veel energie!

Deze scholen zijn al opleidingsschool bij Samen in ontwikkeling

De basisscholen uit dit overzicht zijn allemaal aangesloten bij Samen in ontwikkeling. De scholen met een sterretje achter de naam zijn erkende opleidingsscholen. De andere scholen zijn aspirant-opleidingsscholen en nog bezig met het certificeringstraject.

Willem Teellinckschool, Achterberg
De Rank, Barendrecht
SBO de Wijngaard, Barendrecht *

Ds. J. Fraanjeschool de Burcht, Barneveld
Ds. J. Fraanjeschool de Vesting, Barneveld
Rehobothschool SBO, Barneveld
CBS De Ark, Bergambacht
Verhoeff-Rollmanschool, Bodegraven
CBS Prins Maurits, Dirksland *

De Lelie, Driebruggen
Stadhouder Willem III school, Ede *

Koelmanschool, Goes *

Graaf Jan van Nassauschool, Gouda
Samuëlschool, Gouda
Koningin Julianaschool, 's-Gravenpolder *

Willem de Zwijgerschool, Hendrik Ido Ambacht
Willem Farelschool, Hoevelaken *

Johannes Bogermanschool, Houten
Groen van Prinstererschool, Kampen *

Juliana van Stolbergschool, Kapelle *

Rehobothschool, Kootwijkerbroek *

Julianaschool, Krabbendijke
Johannes Calvijschool, Leerdam *

CBS Eben-Haëzer, Lekkerkerk
Timotheüschool, Lelystad *

Basisschool 'De Akker', Lisse *

De Wegwijzer, Lunteren
Herman Faulkeliusschool, Middelburg *

Petrus Immensschool, Middelburg *

Rehobothschool, Moerkapelle
School met de Bijbel De Schakel, Nieuw-Lekkerland
Rehobothschool, Ochten *

Sebaschool, Ochten *

Eben-Haëzerschool, Oud-Beijerland *

Koningin Wilhelminaschool, Ouderkerk aan den IJssel
De Ronde Maat, Rijssen *

Haarschool, Rijssen *

Banisschool, Rijssen *

Brekelschool, Rijssen *

De Wittenberg, Scherpenzeel *

School met de Bijbel, Sint-Annaland *

De Akker, Sliedrecht *

Koning Willem-Alexanderschool, Staphorst *

Eben-Haëzerschool, Tholen *

Cornelis Zeemanschool, Urk
Ds. E. du Marchie van Voorthuysenschool, Urk
Johannes Calvijschool, Veenendaal *

Joh. Bogermanschool, Vriezenveen
Ds. Joh. Groenewegenschool, Werkendam *

Johannes Calvijschool, Wolphaartsdijk
De Wartburg, Woudenberg
Ds. G.H. Kerstenschool, Yerseke *

Komt jouw school in 2021 ook in dit rijtje te staan?
www.sameninontwikkeling.nl

‘Geen last, maar een geweldige kans’

Het dagelijks bestuur van Samen in ontwikkeling over samen opleiden in elke basisschool

Annelies Kraaiveld
opleidingsmanager pabo Driestar hogeschool
lid stuurgroep Samen in ontwikkeling

In de toekomst is elke basisschool verbonden aan een hogeschool, en daarmee medeverantwoordelijk voor het opleiden van nieuwe leraren. Dat is tenminste het plan van de overheid. Een prachtige ontwikkeling, vinden we bij Samen in ontwikkeling. Maar wat betekent het voor scholen?

Samen opleiden en professionaliseren is de toekomst. Dat is de ambitie van het ministerie van Onderwijs. ‘Hier ligt een kans!’ vinden André ter Harmsel, Annelies Kraaiveld en William Meuleman, dagelijks bestuur van Samen in ontwikkeling. William: ‘Mooi is dat Driestar hogeschool en de opleidingsscholen allang bezig zijn met samen opleiden. Het is tot stand gekomen vanuit idealen, en niet vanwege een overheidsverplichting.’

Waarom komt er een verplichting?

Annelies: ‘De wens komt uit het werkveld. Basisscholen vonden de kloof met de opleiding groot: wat

“Studenten kunnen dat wat ze op de hogeschool hebben geleerd uitproberen op de werkplek.”

studenten op de pabo leren sloot niet altijd aan bij de praktijk. Samen opleiden heeft daar een antwoord op: studenten kunnen dat wat ze op de hogeschool hebben geleerd uitproberen op de werkplek. En het mooie is dat leraren die dagelijks voor de klas staan de studenten goed kunnen helpen met de toepassing in de praktijk, vast nog wel beter dan wij op de hogeschool kunnen met een casus in onze theorielessen.’ André: ‘Samen opleiden is prachtig. Op erkende opleidingsscholen merken we dat het goed is voor de collega’s, voor de aanstaande leraren, en daarmee ook voor onze kinderen. Het vraagt een aanpassing van het hele team om studenten van de hogeschool niet meer als stagiaires te zien, maar als aanstaande leraren, en hun ontwikkeling en opleiding als een gezamenlijke verantwoordelijkheid te beschouwen. De werkcontext wordt zo veel rijker als je zo naar studenten kijkt. Dan zijn het geen mensen meer die de kunst af komen

André ter Harmsel
schoolleider Haarschool Rijssen
voorzitter stuurgroep Samen in ontwikkeling

kijken, maar mensen die samen met het team leren en overall bij betrokken zijn.’ William: ‘Bij Samen opleiden hebben we al veel in de steigers staan. Ik vind het daarom een mooi moment voor scholen om nú aan te sluiten en voor te sorteren op de toekomst, zodat deze verplichting nooit een last hoeft te worden.’

Wat is de kern van Samen opleiden?

Annelies: ‘Binnen Samen opleiden noemen we de stages ‘werkplekleren’. Bewust, want werkplekleren is echt anders dan stagelopen. Als stagiair vlieg je in en uit en je bent minder verbonden met een school. Je bent te gast. Zo heb ik dat vroeger zelf ook ervaren: na schooltijd praat-

Samen opleiden is ontstaan vanuit idealen, niet vanwege een overheidsverplichting.

te ik na met m'n begeleider, maar ik voelde me geen onderdeel van het team en pakte de bus om 16.00 uur. Bij werkplekleren ben je volwaardig teamlid. Je maakt de werkdagen van begin tot eind mee en doet dus ook mee met teamvergaderingen en oudergesprekken. Studenten kunnen veel toevoegen, want ze leren de kinderen ook goed kennen en kunnen meepraten over hun ontwikkeling.' *André:* 'Ik sta telkens weer versteld van de frisse vragen die ze meebrengen. Ze kijken vanuit hun eigen perspectief en theoretische achtergrond naar ons werk. Als studenten in een setting zijn waarin ze de juiste vragen durven te stellen, dan geeft dat een geheel andere dynamiek aan leren in een schoolteam. Want daar draait Samen opleiden om: niet alleen de studenten leren, maar ook

de collega's en de kinderen. Leren is onze core business, we zijn een leergemeenschap.'

Wat betekent het voor de basisschool?

William: 'Deze manier van opleiden is echt anders dan we gewend waren. Een school had eerst een taak 'begeleiden'. Nu moet de schoolopleider meebeoordelen. Een opleidingsschool moet aan bepaalde kwaliteitscriteria voldoen om erkende opleidingsschool te kunnen worden, met gecertificeerde schoolopleiders en werkplekbegeleiders. Dat is een traject dat tijd en inspanning kost, maar heel veel oplevert.'

Annelies: 'De studenten krijgen minder opdrachten mee en zijn meer zelf verantwoordelijk voor hun leerproces, samen met werkplek-

begeleiders en schoolopleiders. Dat kan spannend zijn, want de bekende kaders met stagerichtlijnen worden losgelaten. Zo heb ik meegemaakt dat een student uit pabo 1 samen met zijn werkplekbegeleider voor de klas stond. Toen het even niet meer lukte, keek de student z'n begeleider aan en die pakte de les meteen over. Zo kan een aanstaande leraar al een stuk van een les doen, terwijl hij voorheen meer gericht was op de stageopdrachten.

Idealiter vraagt de werkplekbegeleider dagelijks aan de aanstaande leraar: "Wat wil je leren en hoe kan ik je daarbij helpen?" De student kan zijn eigen leervragen formuleren, zoals: "Tijdens college hebben we het gehad over vijf typen vragen die je aan kinderen kunt stellen. Mag ik vandaag eens opletten welke van die

Deze manier van opleiden is echt iets anders dan we gewend waren.

William Meuleman
docent Driestar hogeschool
projectleider Samen in ontwikkeling

vragen jij vandaag stelt?” Zo krijg je als leraar een spiegel voorgehouden: misschien stel je maar weinig open vragen, of juist veel verantwoordingsvragen. Gaaf toch, als de student niet alleen van jou leert, maar jij ook van de student?’

William: ‘Vanmiddag sprak ik op een school een werkplekbegeleider. Zij bevestigde dat wat jij zegt: het is spannend, maar ook zo leerzaam. De aanstaande leraar die zij begeleidde wilde zich meer open leren stellen en meer mimiek tonen. Zij zei toen: “Ga maar eens naar die collega in de onderbouw. Zij is een en al expressie en van haar kun je zo veel leren.”

De begeleiding van een aanstaande leraar was op die school echt de verantwoordelijkheid van het hele team.’

En voor de pabo, wat verandert er op de hogeschool?

Annelies: ‘Het blijft voorlopig wel een zoektocht, voor onze hogeschool-docenten en ook voor het werkveld. Schoolopleiders nemen een deel van de opleiding over en stagebegeleiding ligt meer en meer bij de basisschool. Daarom willen we graag naar een constructie waarin de docenten met hun vak kennis verrijking brengen in het werkveld, maar ook kennis ophalen. Het is goed voor elke docent om een prachtig lesontwerp uit te voeren in een weerbarstige klassenpraktijk met dertig kinderen. Daar worden de colleges op de hogeschool ook weer rijker van.’

André: ‘Het mooie is dat het ook in de hogeschool een verandering teweegbrengt. Ik denk dat het dichten van de kloof tussen praktijk en theorie, die veel is betreurd maar weinig is aangepakt, binnen Samen in ontwikkeling wél wordt gedicht.’

Annelies: ‘Overigens zullen niet alle

studenten straks wekelijks twee dagen op hun stageschool te vinden zijn, zoals nu met de studenten die de Samen opleiden-route volgen. Er zijn ook studenten die zich liever eerst richten op de theorie, alles begrijpen en dan pas de praktijk in willen gaan. Voor hen ontwerpen we een studieroute waarbij ze eerst een paar weken college krijgen en daarna een periode verder leren op hun opleidingsschool. Zo komen we tegemoet aan verschillende leerstijlen.’

Hebben jullie tips voor scholen die erover nadenken om nu opleidingsschool te worden?

William: ‘Het is een veranderproces, en die processen worden doorgaans als intensief ervaren. Daar moeten scholen zich bewust van zijn. Vanuit Samen in ontwikkeling bieden we volop ondersteuning, bijvoorbeeld door opleidingen, maatjesleren en intervisiemomenten. We geven zo veel mogelijk input, zodat mensen zich zeker gaan voelen in hun nieuwe rol.’

André: ‘Je kunt klein beginnen, de tijd nemen. En elke school kan instappen, ook als je school een hectische periode doormaakt. Het is een mythe om te denken dat er pas geleerd wordt als je in rustiger vaarwater zit. Er wordt juist ontzettend veel geleerd in hectische perioden. Binnen Samen in ontwikkeling is iets moois ontvonkt, dat gunnen we iedereen. Ik zie het als onze opdracht voor de komende tijd om dat vuurtje aan te wakkeren, bij elke christelijk-reformatorische school.’

‘In een werkplaats leer je vooral wie je bent als leerkracht’

Elke leraar kan het zich herinneren: de start in je eerste eigen klas. De inkt van je diploma was nog maar net droog. Studiemaatjes vlogen alle kanten uit. Geen stagebegeleider meer achter de hand. Het was helemaal aan jou. Spannend!

Hoe een werkplaats bij die start kan helpen?

Arianne van de Weerd vertelt.

Ze startte ruim drie jaar geleden haar loopbaan in groep 2 van de Groen van Prinstererschool in Kampen. 'Ik had er veel zin in, maar het was best een sprong in het diepe. Ik had een bovenbouw-specialisatie gevolgd en had eigenlijk geen idee waar ik moest beginnen. Ik vond het wel wennen, die verantwoordelijkheid voor zo'n klas die op mijn schouders rustte.'

Leermeesters

Via haar leidinggevende hoort Arianne over de werkplaats voor startende leraren die vanuit Samen in ontwikkeling wordt georganiseerd. Een werkplaats is een professionele leergemeenschap waarin leraren collega's ontmoeten die zich ongeveer in dezelfde fase van hun ontwikkeling bevinden. Met behulp van reflectie op werkinbreng, boekbesprekingen en leer- en werk-bijeenkomsten gaan ze aan de slag met hun persoonlijke ontwikkeling. Arianne hoort positieve ervaringen van een vriendin die al eerder heeft deelgenomen en besluit zich aan te melden voor de werkplaats in regio oost. Haar groep bestaat uit tien startende leraren en twee coaches die verspreid over twee cursusjaren acht dagen bij elkaar komen op een basisschool in deze regio.

De invulling van de werkplaatsdagen is niet in steen gebeiteld, vertelt Arianne. 'Tijdens de eerste bijeenkomst hebben we besproken over welke thema's we meer zouden willen weten. Groepsdynamiek bleek toen een onderwerp waar veel mede-starters het graag over wilden hebben. Ook later in de werkplaats konden we nog onderwerpen inbrengen. Meestal werd er door een van de coaches of een deelnemer een spreker uitgenodigd bij een onderwerp. Soms waren we onze eigen leermeesters. We deelden dan onze eigen kennis en ervaringen over het onderwerp en leerden zo van elkaar.'

Conflictmijdend

Arianne waardeert de aandacht voor persoonlijke ontwikkeling binnen de werkplaats. 'Je deelt niet alleen lesideeën, kennis of tips met elkaar, maar je leert ook vooral wie je zelf bent als leerkracht.' Over haar eigen leerproces vertelt ze: 'Ik ben van nature nogal conflictmijdend, dus ik vond het altijd heel spannend om consequent te zijn. Als stagiaire durfde ik bijna geen 'nee' te zeggen als een kind onterecht om een sticker vroeg. Door bij de werkplaats tijd te nemen om stil te staan bij deze eigenschap kon ik even uitzoomen en nadenken over mijn leerproces. Tijdens het lesbezoek van mijn coach kreeg ik het model van de Golden Cirkel van Simon Sinek aangeboden, waarin drie vragen centraal staan: Why? How? What? Ik ontdekte dat ik best consequent kan zijn, als ik voor mezelf maar heel helder heb waaróm ik dat wil. De afgelopen twee jaar heb ik hier veel over nagedacht en dingen uitgeprobeerd. En nu kan ik zeggen dat ik het wél kan.'

Frisse energie

Een 'gouden moment' was voor Arianne de laatste werkplaatsdag. 'Die bijeenkomst vond ik de mooiste, maar ook de spannendste. Ons was gevraagd om ons leerproces tijdens de werkplaatsjaren te presenteren. Voor deze bijeenkomst waren ook onze leidinggevers uitgenodigd. Ik was best zenuwachtig, omdat het zo persoonlijk was. Achteraf was het heel fijn om van mijn leidinggevers te horen dat ze mijn leerproces en groei herkenden uit de praktijk. Ook werd benoemd dat mijn werk als leerkracht en mijn rol als collega gewaardeerd wordt. Die positieve feedback zorgde voor frisse energie en gaven me zekerheid in mijn werk.'

‘Je krijgt een andere visie op het begeleiden en deze cursus is daar ook heel praktisch op gericht. Je kan er veel mee in je eigen praktijk, niet alleen met studenten, maar ook in je eigen groep.’

Leerkrachten hebben een belangrijke rol bij de verbetering van de kwaliteit van opleiden en het onderwijs binnen onze basisscholen. Vind jij het een uitdaging om startende collega's te begeleiden en zittende collega's te ondersteunen? Word dan schoolopleider of werkplekbegeleider. Met onze opleidingen kom je beslagen ten ijs!

Meer kwaliteit in de school met opgeleide schoolopleiders en werkplekbegeleiders

Cursus werkplekbegeleider

De rol en de kwaliteit van de werkplekbegeleider is de belangrijkste voorwaarde voor het succesvol leren en onderwijzen van aanstaande leraren bij het samen opleiden. Als werkplekbegeleider laat je de student kennismaken met het beroep van leraar en je begeleidt hem of haar. Je daagt uit tot diepgaand en duurzaam leren dat doorwerkt in het gedrag. Deze cursus geeft je daarvoor een solide basis. We gaan in op de praktijk van het opleiden, het voeren van begeleidingsgesprekken, het stimuleren van eigenaarschap en nog veel meer.

Korte theorieblokken worden afgewisseld met oefeningen, waarbij jouw eigen onderwijservaringen gebruikt worden. Daardoor is de cursusinhoud veelal direct toepasbaar in je eigen onderwijspraktijk met de kinderen in de klas.

‘Deze cursus zou ik zeker aanbevelen aan andere werkplekbegeleiders, omdat je er gelijk mee aan de slag kan in meerdere situaties. Het heeft meerwaarde als je de cursus met het hele team volgt.’

Studiebelasting

Eén dag en twee dagdelen (bij een teamtraining) of vier dagdelen (bij individuele inschrijving). Daarnaast krijg je literatuur aangeboden en oefenopdrachten om uit te voeren tussen de cursusedagen. De studiebelasting is ongeveer 30 uur.

'Heel waardevol, deze opleiding! We kregen veel theorie die we meteen in de praktijk brachten in de opleidingsscholen. Zo oefenden we met elkaar goede begeleidingsgesprekken te voeren.'

'De begeleiding is niet alleen voor studenten waardevol, maar ikzelf leer er ook veel van. Het is heel inspirerend om een les van ze bij te wonen. Ik krijg allerlei nieuwe ideeën aangereikt waar ik ook iets in m'n eigen klas mee kan.'

Post-hbo-opleiding schoolopleider

Als schoolopleider ben je een leerkracht op een basisschool met als bijzondere taak het begeleiden en opleiden van (aanstaande) leraren. Studenten van Samen opleiden, een van de studieroutes op de pabo van Driestar hogeschool, krijgen een aanzienlijk deel van hun opleiding op de basisschool. De schoolopleider zorgt voor een leerklimaat waarin dat mogelijk is.

In deze rol lever je op je eigen basisschool een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van het opleiden. Je ontwikkelt visie en beleid op opleiden binnen jullie school, begeleidt jouw collega's en stelt inwerktrajecten voor nieuwe aanstaande leerkrachten op. Je bent het aanspreekpunt en creëert de juiste condities voor een excellente opleidingsomgeving. En natuurlijk begeleid je heel veel (aanstaande) leerkrachten in hun ontwikkeling aan de hand van het beroepsprofiel van een christelijke leraar.

Deze post-hbo-opleiding gaat over jouw persoonlijke ontwikkeling als schoolopleider. Je houdt je eigen voortgang bij en werkt aan je professionele begeleidingsvaardigheden. Je leert meer over de theorie van opleiden en begeleiden en doet onderzoek in je eigen praktijk. Ook leer je hoe je positieve psychologie toepast in jouw werkomgeving. De opleiding is bedoeld voor leraren met minimaal drie jaar praktijkervaring.

Studiebelasting

De totale studiebelasting voor deze opleiding is 320 uur. Dit komt neer op ongeveer 4 uur per week, verspreid over 2 cursusjaren. Deze studiebelasting omvat onder andere de 12 lesdagen, het bestuderen van literatuur en het werken aan (praktijk)opdrachten.

Meer informatie? www.sameninontwikkeling.nl

Hendrik Vlastuin

‘Halen en brengen is de kracht van het schoolopleiders-netwerk’

Drie keer per jaar komen ze bij elkaar, de schoolopleiders van Midden-Nederland. Enthousiast vertelt Hendrik Vlastuin over ‘zijn’ schoolopleidersnetwerk. ‘Vaak heeft een school maar één schoolopleider. Je moet dan oppassen voor blinde vlekken. De input van andere schoolopleiders houdt mij scherp!’

Hendrik is schoolopleider op De Wegwijzer in Lunteren. 'Een functie waar ik erg van geniet. Ik vind het heerlijk aanstaande leraren te begeleiden. In portfoliogesprekken vraag ik altijd: 'Welke juf of meester herinner jij je?' Dan ontstaat er vanzelf een gesprek over hun ontwikkeling. Daarnaast ben je als schoolopleider de verbinding tussen de aanstaande leraren en het team. Het is leuk om hierin met beide groepen op te trekken.'

Vijf jaar geleden volgde Hendrik de post-hbo-opleiding Schoolopleider. 'Direct na de afronding ontstond bij de deelnemers de behoefte aan een vervolg. We wilden elkaar blijven opzoeken om samen dingen te bespreken, te delen en uit te zoeken.' De eerste paar jaar faciliteerde Driestar hogeschool deze bijeenkomsten. Intussen organiseert het schoolopleidersnetwerk de bijeenkomsten zelf. 'Wel wilden we graag dat er altijd iemand van Driestar hogeschool aanwezig is om de binding met de pabo te houden. Het mooie ervan is dat wij de nieuwste ontwikkelingen binnen de pabo meekrijgen, en dat onze bespreekpunten ook weer worden meegenomen naar de hogeschool.'

Ontwikkelplan

Elke bijeenkomst begint met de vraag: 'Wat neem ik mee en wat breng ik in?' Voor Hendrik ligt daarin de kracht van het schoolopleidersnetwerk. 'De bijeenkomsten draaien om het delen van kennis en ervaringen. Vorig jaar moest ik voor het eerst een ontwikkelplan opstellen. Dat vond ik lastig, vooral omdat ik niet wist hoe zo'n plan eruitziet en welke punten erop staan. Door er met anderen over te praten en wat voorbeelden te bekijken kreeg ik er een beter beeld bij. Het hielp enorm dat ik niet zelf het wiel hoefde uit te vinden.'

Good practices

De bijeenkomsten hebben een vaste opbouw. 's Morgens zijn er onder andere workshops over onderwerpen die van tevoren zijn geïnventariseerd. Hendrik: 'Daarmee krijg je echt antwoorden op jouw vragen. De workshopleiders zijn schoolopleiders die al veel ervaring met het onderwerp hebben.

De vorige keer was er een workshop over het enthousiast maken en houden van je team voor het Samen opleiden-principe. Door de good practices krijg je ideeën hoe je dat in je eigen school kunt toepassen.'

's Middags volgt een verdieping op een onderwerp dat voor iedereen van belang is. 'De volgende netwerkbijeenkomst komt een professional ons meer vertellen over het voeren van een professioneel gesprek. Hoe ga je de diepte in, hoe voer je een portfoliogesprek of hoe pak je een slechtnieuwsgesprek aan? Vragen waar elke schoolopleider iets mee kan.'

Thuiskomen

Het contact tussen de schoolopleiders blijft niet bij de drie bijeenkomsten per jaar. 'De scholen liggen vaak te ver uit elkaar om bij elkaar langs te gaan. Wel is er regelmatig mailcontact, en we komen elkaar ook in andere verbanden tegen. Sinds kort hebben we ook een appgroep, hoewel het functioneel inzetten hiervan nog wat doordenking nodig heeft.'

Voor Hendrik voelen de bijeenkomsten vaak als het 'thuiskomen van een schoolopleider'. 'Als enige schoolopleider op mijn school voel ik mij weleens tussen de school, collega's, studenten en Driestar hogeschool in staan. Je hebt te maken met allerlei belangen en dat kan ingewikkeld zijn. Het is fijn om te horen dat anderen dit herkennen en om het met elkaar te hebben over onze rol daarin.'

Halen en brengen

Het schoolopleidersnetwerk Midden-Nederland groeit gestaag. 'Elk jaar sluit er weer een nieuwe lichterling schoolopleiders aan. Het leuke daarvan is dat je hen kan helpen bij vragen waar je zelf ook tegenaan bent gelopen. Daarnaast brengen zij ook weer veel actuele dingen vanuit de hogeschool in. Een mooi voorbeeld van halen en brengen!'

Over het meedoen aan het schoolopleidersnetwerk is Hendrik eerlijk. 'Natuurlijk, het kost tijd. Het bijwonen van de bijeenkomsten kost je drie dagen per jaar. Ik denk weleens: het gaat sneller als ik het alleen doe, maar iedere keer merk ik toch weer dat we door samen te leren veel meer kwaliteit kunnen leveren. We brengen elkaar verder! Dat is voor mij een echte meerwaarde van het schoolopleidersnetwerk.'

Een (niet zo) eenvoudig antwoord

Over SamenLerenTeams binnen SAM

“Alleen ga je sneller, samen kom je verder!”

Dit van oorsprong Afrikaanse spreekwoord, vaak geciteerd door Nelson Mandela, schiet door m'n hoofd als ik het ondersteuningsplan van 'mijn' samenwerkingsverband Berséba doorblader. Het wil zoveel zeggen als: aangaan en onderhouden van relaties is belangrijk; je hebt elkaar nodig om verder te komen.

Dat geldt zeker ook voor de ruim 170 (speciale) (basis)scholen die verbonden zijn aan Berséba. In ons ondersteuningsplan spreken we het verlangen uit te werken aan een beweging naar meer inclusief onderwijs. Het moge duidelijk zijn: dat kan geen enkele school alleen. Het is zelfs noodzakelijk dat we dat met elkaar doen. Maar hoe kunnen we elkaar versterken in deze beweging?

Het antwoord op deze vraag is niet eenvoudig. We hebben te maken met een variatie aan scholen die verspreid zijn over een groot deel van Nederland. Veel scholen zijn geneigd - en dat is natuurlijk helemaal niet vreemd - vooral te focussen op de eigen school en de nabije omgeving. Maar de verbinding met andere scholen in de regio is wel heel belangrijk! Want op die manier kunnen we de parels, de vele mooie voorbeelden van 'passender' onderwijs binnen de scholen, voor elkaar ontsluiten. En daarbij is de betrokkenheid van de mensen die met de voeten in de klei staan, de leerkrachten en onderwijsassistenten, heel belangrijk.

Het antwoord op deze vraag is niet eenvoudig, schreef ik. Maar toch ook weer wel. Ik kan het zelfs samenvatten in één woord: *samenwerken*. Dáár ligt wat mij betreft de

sleutel. Binnen de regio Noordoost, waar ik regiomanager namens het samenwerkingsverband ben, is er een prachtig initiatief ontstaan om de samenwerking tussen de scholen te versterken. Er waren al gezamenlijke ontmoetingen tussen directeuren en intern begeleiders, en de intern begeleiders treffen elkaar ook nog eens apart in zes IB-netwerken; maar die uitwisseling kon wel verder uitgebreid worden, vond men. Met elkaar wilden we graag een stapje verder.

Zo gezegd, zo gedaan. Samen met mensen uit de regio coördineer en faciliteer ik kleine, laagdrempelige collectieven: groepjes betrokken leerkrachten, onderwijsassistenten, meer- en hoogbegaafdheid-coördinatoren, ib'ers, directeuren (en mixen daarvan) die met elkaar in gesprek zijn over ontwikkelthema's uit hun schoolplan 2019-2023. Prachtig natuurlijk! SamenLerenTeams (SLT's), zo noemen we ze. Deze teams duiden, onderzoeken én beantwoorden grotendeels hun eigen leervragen. Geen vooraf uitgezette leertrajecten dus, wel 'onderzoekend praktiseren'. Dit schooljaar zijn er zeven SLT's gestart. De teams worden geleid door een mix van externen en collega's uit de regio. De betrokkenheid van het samenwerkingsverband varieert van facilitering tot het inhoudelijk mede opzetten en meedoen. Het

levert de betrokkenen geen punten op voor het lerarenregister. Maar wat er wel ontstaat is energie, inspiratie, verbindingen tussen mensen en scholen, leermomenten én vooral beweging!

Enthousiast ben ik over de spontane verbinding die er is ontstaan met Samen in ontwikkeling. Met elkaar zoeken we de verbinding tussen de SLT's en mensen die betrokken zijn bij de scholen: orthopedagogen, de zorgmakelaar, een ambulant begeleider én aanstaande leraren en docenten van Driestar hogeschool. Met al die verschillende disciplines bij elkaar kan het niet anders dan dat we in beweging komen. Zo komen we verder, samen!

Meer weten over de SamenLerenTeams?

l.a.n.vanleeuwen@berseba.nl

*Leonard van Leeuwen
Regiomanager Berséba Noordoost*

Burg. Jamessingel 2
Postbus 368 2800 AJ Gouda
T 0182-540333 kvk 41174339
info@sameninontwikkeling.nl
www.sameninontwikkeling.nl